

Kulturhistoriska Institutionen
vid Åbo Akademi

Frågelista nr 32
Åbo,

Ärade sagesman,

Kulturhistoriska institutionen håller för närvarande på med en undersökning rörande äldre jordbruksmetoder och särskilt de folkliga (dialektala) benämningarna på olika redskap, metoder etc.

Vi vore glada att få utnyttja Er sakkunskap när det gäller dessa benämningar i Er hemtrakt. Vi ber Er att för varje särskilt fall ange alla de ord som varit i bruk i Er hemtrakt. Det ord som varit vanligast kan strykas under med ett streck. Vid beskrivningarna av olika redskap får Ni gärna göra en enkel skiss om Ni anser det vara möjligt. Ifall utrymmet i frågeformuläret inte räcker till för det Ni vill beskriva kan också baksidorna av pappren eller lösa blad användas.

Vi hoppas att Ni skall finna vårt frågeformulär intressant och att svaren inte skall uppta alltför mycket tid för Er. Frågelistan kan lämpligen returneras i det bifogade frankerade svarskuvertet. De uppgifter Ni lämnar kommer i första hand att användas i arbetet på en avhandling. Vi är tacksamma för varje liten upplysning Ni kan lämna från Er socken.

Med vänlig hälsning

Nils Storå

Nils Storå
professor

1. Vilka benämningar har i Er hemtrakt använts för slätter-och höbärg-
ningstiden ? .....

2. Beskriv så noga som möjligt lien med alla dess delar. Använd gärna
teckning och sätt ut de olika delarna på bilden .....

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Vad kallades den sträva uppåtvända kant som man åstadkom när man sli-
pade lien ? .....

Vilket uttryck använde man för att ställa in lien i rätt vinkel ? ...
.....

Användes för detta ändamål några redskap ? Vad hette de ? .....

Vad brynte (strök) man lien med ? Ange alla benämningar i Er hem-
trakt .....

Fanns det något speciellt uttryck för att lien var ovass ? .....

Har man i Er hemtrakt använt något slags hjälpanordning på lien ?
a) vid skörd b) vid slätter ; hur såg de ut och vad kallades de ?

Gör gärna en teckning .....

.....
.....
.....
.....
.....

3. Har det förekommit olika räfstyper i Er hemtrakt ? Vad hette de ? ..
.....

Av vilket träslag gjordes räfskraftet ? Tinnarna ? .....

Vad kallades den del av räfsan där tinnarna fästes ? .....

Namnge de övriga delarna på räfsan, gärna med en teckning .....

4. Vilka olika bäranordningar för hö har varit i bruk på orten ? .....
- .....
- Beskriv hur de olika bäranordningarna såg ut, gärna med en teckning ..
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
5. Vad kallades den avslagna grässträngen ? .....
- Den kvarstående grässtubben ? .....
- Hade de grästofsar som blivit stående mellan slagen något namn ? .....
- .....
- Benämningen på det hö man fick samlat när man räfsade andra gången ?
- .....
- Vad kallades fjolårsgräset ? .....
- Vad kallades det nya gräs som växte upp efter bärgningen av höet ?.....
- .....
- Hur benämndes det med räfsan sammandragna höet ? .....
- Hur torkade man höet ? Lade man ihop det i högar som fick ligga och torka på ängen ? Namngiv i så fall dessa. Ange även ungefärliga storleken i fråga om de olika benämningarna .....
- .....
- .....
- .....
- Vilket uttryck använde man för att vända höet ? .....
- Vilket för att dra ihop höbredorna ? .....
- Har hässjor använts ? Hur såg de ut och vilka olika delar hade de ?
- .....
- .....
- .....
- .....
- Har det i Er hemtrakt förekommit att man satt upp höet på spetsade störrar ? Hur såg de ut i så fall och när infördes de hos Er ? .....
- .....
- .....
- Vad kallade man höhögarna som kördes eller bars in i ladan ? .....
- .....
- Hände det att höet förvarades utomhus i stackar under vintern ? Vad kallades stackarna ? .....
- .....

Vad kallades det utrymme i rian där agnar och boss förvarades ? I vilken del av rian var detta utrymme ? .....

9. Beskriv den slagtyp som använts och namnge dess olika delar, gärna med hjälp av en teckning .....

Beskriv särskilt noga hur klubban var fäst vid skaftet .....

Användes någon annan metod än tröskning med slagor ? .....

10. Hur såg rian ut innuti ? Namnge de olika delarna av golvytan .....

Hur torkades sädesbanden i rian ? Vilka torkningsanordningar användes ? Vad kallades de ? .....

Vad kallades den färdigt uppsatta säden ? .....

Vilket uttryck användes om sädesbanden när det droppade fukt ur dem ner på rigolvet ? .....

Vad kallades stenarna i riugnen ? .....

Hur lades sädesbanden på loggolvet för tröskning ? .....

Vilka uttryck användes för urslagning av sädesbanden i rian ? .....

Känner Ni till några arbetsramsor vid slagningen ? .....

Vilket uttryck hade man för att skilja halmstickor och agnar från dråsen ? .....

Beskriv och namnge de olika hjälpanordningar som användes för rensning av säd, gärna med hjälp av en teckning .....

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

Har man hos Er använt näverfläkt eller kastskopa (kastskovel) vid rensningen av säd ? Vilka ord har varit i bruk för dessa ? .....

Vilka olika sorter av avfall förekom vid tröskningen ? Ange benämningarna på olika ogräsfrön och olika typer av larver .....

Vilka olika typer av säd gav tröskningen ? Ge benämningarna för den bättre och sämre sorten av säd .....

Hur förvarades de olika typerna av rensad säd ? .....

Har Ni märkt att ordvalet och benämningarna inom slätter, skörd och tröskning skulle ha påverkats av finskan i Er hemtrakt ? Nämn i så fall exempel och berätta om ordens betydelse .....

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....